

HANDLINGSPLAN FOR UNIVERSELL UTFORMING I EIGERSUND KOMMUNE 2014 -2017

Vedtatt av kommunestyret i sak 087/13 den 16.12.2013

Eigersund kommune

INNHOLDSFORTEGNELSE

1. INNLEDNING	3
1.1 Handlingsplan for universell utforming – et nytt planverktøy for kommunen	3
1.2 Litt om planprosessen	4
1.3 Kunngjøring planoppstart juni 2013 – innkomne dokumenter	4
2. PLANGRUPPENS TILNÆRMING TIL OG FORSTÅElsen AV PLANEN	5
2.1 Forankring i Eigersund kommunes planstrategi for perioden 2012-15	5
2.2 Norge universelt utformet i 2025	5
2.3 Lokale konsekvenser	5
2.3 Hvorfor en egen handlingsplan for universell utforming?	5
2.4 Om orienterings- og miljøhemmede	6
2.5 Best mulig koordinering og prioritering	7
2.6 Samfunnet rundt oss	7
2.7 Et bidrag til økt bevissthet, økt medvirkning og interesse for UU	7
2.7 Aktiv brukermedvirkning	8
3. EN OPPSUMMERING AV ARBEIDET MED UNIVERSELL UTFORMING I EIGERSUND KOMMUNE ETTER ÅR 2000.....	8
3.1 Eigersund kommune – kort oppsummering.....	8
3.2 Nytt lovverk m.m.	9
3.4 Pilotkommune innen universell utforming.....	10
3.5 Store utfordringer i årene som kommer.....	10
3.6 Nyere utviklingstrekk i Eigersund kommune	11
4. HANDLINGSPLAN FOR UNIVERSELL UTFORMING - TILTAKSDELEN.....	12

HANDLINGSPLAN FOR UNIVERSELL UTFORMING 2014 -2017

1. INNLEDNING

1.1 Handlingsplan for universell utforming – et nytt planverktøy for kommunen

Høsten 2010 ble Eigersund kommune, som en av 6 kommuner i Rogaland, tatt opp i det nasjonale programmet for kompetanseoppbygging i kommuner og fylkeskommuner. Enkelte kommuner og fylkeskommuner var spesielt tidlig ute i denne prosessen og har etter hvert oppnådd status som henholdsvis ressurskommuner og ressursfylkeskommuner. Disse har blant annet fått oppgaver med å bistå pilotkommuner med å bygge opp egen kompetanse og å gi råd i forhold til å finne frem til hensiktsmessige arbeidsmodeller innen dette meget utfordrende tiltaksområdet. I vår del av landet gjelder dette Rogaland fylkeskommune og kommunene Klepp og Time. Eigersund kommune har fått god hjelp og hatt godt utbytte av samarbeidet med begge.

Det har skjedd omfattende endringer i lovgrunnlaget for universell utforming i Norge de siste årene. Her viser plangruppen til nærmere omtale i kapittel 3 i handlingsplanen. Innledningsvis i pilotkommunefasen har Eigersund kommune arbeidet med å øke forståelsen av og kunnskapen om universell utforming internt i kommunen. Dette har skjedd mellom ulike kurs og opplæringsprogrammer som de aller fleste kommunale enhetene har deltatt i.

Etter hvert oppstod det et behov for å få arbeidet inn i fastere former og rådmannen oppnevnte derfor tidlig i 2012 en egen arbeidsgruppe som skulle arbeide med ulike tiltak innen universell utforming og forsøke å utvikle en bredere organisatorisk tilnærming til dette brede og kompliserte tiltaksområdet. Rådmannens ledergruppe har fungert som en styringsgruppe for denne arbeidsgruppen.

Arbeidsgruppen har gjennom sin virkeperiode vært opptatt av å få utarbeidet en egen kommunal handlingsplan for universell utforming. Det har vært arbeidsgruppens overbevisning at dette ville være et viktig skritt for å få til bedre fremdrift hva gjelder aktuelle tiltak og det ville i betydelig grad innebære en langt bedre koordinering av innsatsen innen dette tiltaksområdet. I tillegg ville en slik handlingsplan bidra til å spre kunnskap om universell utforming både innenfor og utenfor det kommunale apparatet. Etter arbeidsgruppens oppfatning vil det at en for første gang kan få en samlet oversikt over aktuelle tiltak innen universell utforming i kommunen ha en verdi i seg selv. Plangruppen viser for øvrig til mer utdypende informasjon i kapittel 2.

Videre har det vært arbeidsgruppens, og senere plangruppens mål, at handlingsplanen for universell utforming skulle være så kortfattet og konkret som mulig. Det har lett for å bli slik for denne type planer at de blir litt ulne og preget av god vilje og at de blir litt lite konkrete. Plangruppen har lagt stor vekt på at dette ikke skal prege den foreliggende handlingsplanen.

Plangruppen viser i tillegg til Kommunestyrets behandling av sakene K-sakene 027/08, 102/09 og 050/10. Disse hadde primært som hensikt å informere bredest mulig angående status for universell utforming i Eigersund kommune på daværende tidspunkt.

1.2 Litt om planprosessen

Plangruppen med ansvar for å utarbeide forslag til ny handlingsplan for universell utforming ble oppnevnt av rådmannens ledergruppe i juni d.å. Denne har bestått av arbeidsgruppen for universell utforming i Eigersund kommune men utvidet med to medlemmer. Dette er plansjefen og rektor ved Rundevoll skole. Plangruppen har hatt fire møter

Plangruppens medlemmer:

Leder:	Dag Kjetil Tonheim
Medlem:	Grethe Lind
Medlem:	Terje Tønnesen
Medlem:	Tone Lise Endresen Aase
Medlem:	Anne Margrethe Herigstad
Medlem og brukerrepresentant:	Ommund Endresen
Medlem og sekretær:	Jan Petter Leidland

Plangruppen har gått brett ut i den kommunale organisasjonen for å innhete et bredest mulig grunnlag hva gjelder konkrete planer/prosjekter/investeringsprogrammer angående kommende tiltak innen universell utforming for perioden 2014-17. I tillegg kom det enkelte kommentarer og forslag i forbindelse med kunngjøring om planoppstart i begynnelsen av juni. Følgende oversikt gir en oversikt over registrerte innspill i forbindelse med arbeidet med handlingsplanen for universell utforming:

1.3 Kunngjøring planoppstart juni 2013 – innkomne dokumenter

- Rogaland fylkeskommune
- Statens vegvesen
- Eigersund kirkelige fellesråd
- Arild Storm Ruud – angående handlingsplanen
- Arild Storm Ruud – kopi av tidligere brev til rådmannen
- Felles Brukerråd i Eigersund kommune
- Egersund Revmatismeforbund (opprinnelig registrert under et tidligere planarbeid)
- FAU – Rundevoll skole
- Elevrådet – Husabø ungdomsskole

Dokumenter angående tiltak, prioriteringer og investeringsprogram fra ulike enheter i Eigersund kommune

- Kjerjaneset bo- og servicesenter
- Lundeåne bo- og servicesenter
- Kirkevergen i Eigersund kommune
- Ergo- og fysioterapitjenesten
- Bygg- og eiendomsforvaltningen i Avdeling for tekniske tjenester
- Seksjon vei- og utemiljø i Avdeling for tekniske tjenester
- Transporttjenesten i Eigersund kommune
- Kjerjaneset bo- og servicesenter
- Lundeåne bo- og servicesenter

2. PLANGRUPPENS TILNÆRMING TIL OG FORSTÅElsen AV PLANEN

2.1 Forankring i Eigersund kommunes planstrategi for perioden 2012-15

Arbeidet med å utarbeide en handlingsplan for universell utforming er forankret i kommunens overordnede planstrategi. Nærmere omtale finner en under punkt 5 i dette strategidokumentet.

Herfra siterer plangruppen følgende: "Blant de mange store utfordringene formuleres noen her:

- Best mulig koordinering av arbeidet med universell utforming.
- En må tenke kommunen som helhet noe som tilsier en prosjektorganisering.
- Utvidet kartlegging av status på mange ulike områder i kommunen.
- Utarbeide en konkret og prioritert handlingsplan for universell utforming.
- Avklare økonomiske konsekvenser.
- Forhold knyttet til verneverdige bygninger og boligområder og tilgjengelighet. Blant annet gjelder det kirkebygg."

I planstrategidokumentet prioriteres følgende tiltak:

1. Det må utarbeides en egen handlingsplan for universell utforming.
2. Gjennomføre kartlegging samt finne de gode eksemplene i forhold til den verneverdige trehusbebyggelsen i Eigersund sentrum.
3. Kommuneplanens samfunnsdel må revideres.

2.2 Norge universelt utformet i 2025

Plangruppen har videre tatt utgangspunkt i Stortingets meget ambisiøse mål om at Norge skal være universelt utformet i 2025. Dette lar seg selvsagt ikke realisere i ett og alt men det er definitivt mulig å få til mye både nasjonalt, regionalt og lokalt. Det er for lengst igangsatt meget ambisiøse programmer innen universell utforming fra ulike statlige organer, fra flere fylkeskommuner (blant annet Rogaland fylkeskommune) og fra noen kommuner. Et eksempel

på en kommune som har kommet spesielt langt er Kristiansand kommune som har arbeidet systematisk med tilgjengelighet og universell utforming i over 20 år.

2.3 Lokale konsekvenser

Som pilotkommune innen det store nasjonale prosjektet som nå skal avsluttes ved utgangen av 2013, bør Eigersund kommune ha en ekstra forpliktelse til å satse på å utvikle både sentrumsområdet og andre deler av kommunen så langt som overhodet mulig. Kommunen har allerede gjennomført mange gode tiltak i en årrekke men det gjenstår mange og store utfordringer. En betydelig trehusbebyggelse under strenge vernebestemmelser er en. Et kupert og krevende terreng er en annen. Plangruppen vil oppsummere noen av utfordringene på følgende måte:

2.3 Hvorfor en egen handlingsplan for universell utforming?

Plangruppen har et inntrykk av at det er få kommuner som så langt har utarbeidet en egen handlingsplan for universell utforming. Det kan være flere årsaker til det. For det første er det et komplisert arbeid i og med at universell utforming er et tiltaksområde som berører hele den kommunale virksomheten. Andre er primært opptatt av at arbeidet med universell utforming skal innarbeides i de mange ulike kommunale planene som forelegger. Mens andre ikke ønsker en egen handlingsplan av mer ideologiske grunner. Det synes her å råde en oppfatning av at en slik

handlingsplan er en "særplan" og som sådan diskriminerende overfor en eller flere brukergrupper med funksjonsnedsettelse.

Plangruppen opplever at dette er å overfokusere på behovene til personer med funksjonsnedsettelse.

Tilnærmingen som plangruppen har lagt til grunn for sitt arbeid er at en handlingsplan for universell utforming skal være rettet mot alle kommunens innbyggere.

Det er ingen "særplan" for enkelte brukergrupper. Et universelt godt tilrettelagt nærmiljø vil være positivt alle. Ikke minst for barn og unge så vel som eldre og personer med mer omfattende funksjonsnedsettelse.

For plangruppen innebærer derfor det å satse på en egen kommunal handlingsplan for universell utforming både en ren praktisk tilnærming for å lykkes bedre med arbeidet for bli gode på universell utforming i kommunen, men også en måte å bygge et bedre samfunn på. Som sådan ligger det derfor en ideologisk tilnærming bak planen.

Som det står i kunngjøringen om planoppstart: *"Hensikten med universell utforming er å øke menneskenes mulighet for samfunnsdeltakelse. Inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne er avgjørende på alle samfunnsarenaer og av stor betydning for den enkelte, men også avgjørende for samfunnet. Funksjonshemmede skal ikke bare kunne utløse sine rettigheter, men også være i stand til å utøve sine plikter som likeverdige og likestilte samfunnsborgere. Universell utforming skal gi løsninger som ivaretar alle, med eller uten nedsatt funksjons-evne."*

God tilgjengelighet og universell utforming er derfor viktig for alle virksomheter som retter seg mot allmennheten. Og som det vil fremgå av det som her er gjengitt, å satse på universell utforming er det samme som å satse på likeverd og likestilling. Og det er å legge til rette for økt samfunnsdeltakelse.

2.4 Om orienterings- og miljøhemmede

Fortsatt er det slik at mange lett tenker at universell utforming er "for de med rullestol." Eller som er avhengige av andre tekniske hjelpemidler for å kunne komme seg frem. Men slik er det ikke. Beregninger som er foretatt i Norden viser at 17-20 prosent har en eller annen form for funksjonsnedsettelse som hemmer dem i det daglige. Og en betydelig andel av disse gjelder funksjonsnedsettelse som har sin opprinnelse i sansedefekter og som en konsekvens av miljøbetingede forhold.

Når det gjelder orienteringshemminger så er syns- og spesielt hørselsproblemer noe som rammer en betydelig andel av befolkningen. Ikke minst dersom vi ser det i et livsløpsperspektiv. Tenker vi på miljøhemmede så er astmatiske tilstander og allergier er noe som rammer mange. Inneklima, luftkvalitet, ventilasjon og trafikk vil ofte ha stor betydning i så måte.

Når vi tenker på og snakker om universell utforming så er det derfor av spesiell viktighet at tilnærmingen til dette tiltaksområdet er langt bredere enn det mer tradisjonelle fokuset på fysisk tilgjengelighet. Så viktig dette enn måtte være.

2.5 Best mulig koordinering og prioritering

Handlingsplanen for universell utforming er en temaplan med handlingsdel som skal være et grunnlag og et verktøy for årsplanlegging og rapportering. For en kommune med begrensede ressurser så er det ekstra viktig å sikre en best mulig prioritert og helhetlig tilnærming i arbeidet for å realisere gode tiltak i lokalmiljøet. Som tidligere nevnt er universell utforming et spesielt krevende tiltaksområde å håndtere for en kommune i og med at det berører alle tjenesteområdene. Med den organiseringen mange kommuner har, vil det ofte være krevende å kunne håndtere slike tverretatlige og komplekse innsatsområder på en hensiktsmessig måte..

Den foreliggende handlingsplanen er derfor også ment som et positivt bidrag til å gi en bedre og mer helhetlig oversikt over det brede spekteret av aktuelle kommunale tiltak innen universell utforming. Det er rett og slett et mål for denne handlingsplanen å kunne synliggjøre kommunens samlede aktivitet innen universell utforming og å formidle tenkningen som ligger bak. Dette er ellers informasjon som er vanskelig tilgjengelig. Det er også plangruppens mål at en slik oversikt over aktuelle tiltak, som her foreligger for første gang, vil gjøre det videre arbeidet med universell utforming enklere å håndtere for både ansatte i kommunen og for politikere.

Plangruppen har derfor et håp om at handlingsplanen vil bli et nyttig arbeidsredskap i årene fremover for dette tiltaksområdet. Den er ganske kortfattet og praktisk oppbygd i forhold til mange andre kommunale plandokumenter nettopp av denne årsak. Den bør være relativt lett å finne frem i.

2.6 Samfunnet rundt oss

Den enkelte kommune vil ikke arbeide i et vakuum med universell utforming. Mange omkringliggende forvaltningsorganer vil i stor grad påvirke arbeidet med å finne gode løsninger innen tiltaksområdet i Eigersund kommune. Her lokalt er det lett å tenke på Statens Vegvesen og Jernbaneverket. Ikke minst siden vi nå om kort tid skal få igangsatt arbeidet med å få til en hensiktsmessig løsning når det gjelder jernbaneovergangen i Eiekrysset.

Her pekes det også på at Rogaland fylkeskommune som i mange år har arbeidet meget godt med universell utforming på mange områder. Blant annet har fylkeskommunen hatt en meget god fylkesdelplan for universell utforming fra 2007 av. Den gjennomgår nå en revisjons-prosess og vil i fornyet form være operativ for perioden 2014 til 2017. Det er derfor viktig også for Eigersund kommune å forholde seg til denne på en aktiv måte i årene fremover.

2.7 Et bidrag til økt bevissthet, økt medvirkning og interesse for UU

Avslutningsvis i denne innledende delen vil også plangruppen gi uttrykk for et håp om at handlingsplanen for universell utforming kan bidra til større engasjement og kunnskap blant innbyggerne i kommunen. Ikke minst hadde det vært betydningsfullt dersom flere hadde kommet med konkret innspill og forslag til tiltak på de ulike innsatsområdene. For det er jo ingen som gjør seg flere erfaringer enn innbyggerne selv når det gjelder behovet for å finne bedre og universelt utformede løsninger. For ofte er det jo slik at også små tiltak kan resultere i betydelige forbedringer for de berørte.

Det blir langt mer oversiktlig og forpliktende i en gjennomføringsfase. I tillegg mener plangruppen at en slik handlingsplan er hensiktsmessig med sikte på å sikre aktiv medvirkning og engasjement fra det politiske miljøet.

2.7 Aktiv brukermedvirkning

Arbeidet med å utvikle gode og universelt utformede tiltak i Eigersund kommune i mange år fremover vil i høy grad ha positive effekter for mange av innbyggerne i de ulike aldersgruppene. For en del av våre innbyggere vil en slik tilrettelegging ha spesielt stor betydning. Og ikke minst i det perspektivet er det viktig for plangruppen at Eigersund kommune så aktivt som mulig involverer brukersiden i denne prosessen. Blant frivillige lag og foreninger i kommunen er det ikke så rent få som på ulikt vis representerer innbyggere som vil ha spesielt god nytte av universelt utformede løsninger innen mange områder. Felles Brukerutvalg har en spesielt viktig rolle her. Derfor har utvalget hatt en fast representasjon både i arbeidsgruppen for universell utforming og i plangruppen.

3. EN OPPSUMMERING AV ARBEIDET MED UNIVERSELL UTFORMING I EIGERSUND KOMMUNE ETTER ÅR 2000

3.1 Eigersund kommune – kort oppsummering

Universell utforming er et begrep som har vært og fortsatt defineres på ulike måter. En definisjon som ofte har blitt benyttet er følgende: *”Universell utforming betyr at produkter, byggverk og uteområder som er i alminnelig bruk, skal utformes på en slik måte at alle mennesker skal kunne bruke dem på en likestilt måte så langt som mulig uten spesielle tilpasninger eller hjelpemidler.”*

I Eigersund kommune har det i ulik grad og med varierende intensitet vært arbeidet med universell utforming i ca. 13 år. Blant viktige aktører i dette arbeidet kan nevnes råd for funksjonshemmede, natur- og utemiljøseksjonen, bygg- og eiendomsforvaltningen og plankontoret. Men også mange andre har bidratt underveis. I tillegg er det all grunn til å merke seg at det som nå heter seksjon vei- og utemiljø lenge før dette har arbeidet med tiltak og tilrettelegging av uteområder i kommunen for personer med funksjonsnedsettelse. Faktisk helt tilbake på åttitallet. Begrepet som gjerne da ble benyttet var å gjøre områder tilgjengelig. Et eksempel på dette var brygger ved populære utfartssteder for båter. Gyahavn og Skadbergvågen kan være eksempler på dette. I dag er kravene basert på universell utforming langt mer omfattende. Det samme gjelder for de enkle toalettene som ble bygd på den tiden. Toalettene ser virkelig helt annerledes ut i dag.

I kommuneplansammenheng har Eigersund kommune gjennom mange år innarbeidet ulike bestemmelser angående universell utforming. Blant annet under satsingsområder i kommuneplanen og i arealdelen finner vi klare føringer for universell utforming.

Det har skjedd mange positive ting innen universell utforming i Eigersund kommune i denne perioden. Blant annet i forbindelse med den omfattende utbyggingen og opprustingen av flere av de kommunale skolene. Senest nå Helleland skole i 2013. Videre har vi kunnet registrere gode resultater hva gjelder tilrettelegging av friluftsanlegg for personer med ulike funksjonsnedsettelse. Det gjelder og opparbeiding av gang- og sykkelveier.

Flere viktige kommunale tjenester har fått nye og hensiktsmessige lokaler de siste årene. Avdeling for tekniske tjenester ikke minst. Men også PPT-kontoret og skolekontoret som tidligere holdt til i Hammergården. Den kommunale fysio- og ergoterapitjenesten bør også nevnes. Diverse større veiprosjekter er fullført. Blant annet miljøgater knyttet til riksveien sørover fra sentrum og i Strandgaten. Flere prosjekter står for tur. Både rent kommunale og statlige. Den meget problematiske broen over jernbanelinjen på Eie er et av disse.

Dette til tross så har Eigersund kommune mange krevende oppgaver foran seg i årene som kommer. 2010 representerte på mange måter et veiskille i det nasjonale, regionale og lokale arbeidet med universell utforming. I dette kapitlet vil dette bli beskrevet litt nærmere.

3.2 Nytt lovverk m.m.

Regjeringen har formulert en visjon om et universelt utformet Norge pr. 2025 og i Stortinget er det tverrpolitisk enighet om en nasjonal storsatsing på universell utforming. I løpet av 2009 og 2010 kom et helt nytt lovmessig rammeverk på plass som et fundament for den videre satsingen. Her følger en oversikt over noen viktige lover og andre sentrale dokumenter:

- Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven iverksatt fra 01.01.2009.
- Plan- og bygningsloven (plandelen) iverksatt fra 01.07.2009.
- Plan- og bygningsloven (byggesaksdelen) iverksatt fra 01.01.2010.
- Ny Teknisk forskrift iverksatt fra 01.07.2010.
- Nasjonal handlingsplan for universell utforming og økt tilgjengelighet 2009-2013.
- To nye UU-standarder i 2010 (om universell utforming av arbeids- og publikumsbygg og om boliger) i samarbeid med Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Disse UU-standardene spesifiserer krav til produkter, bygninger omgivelser og tjenester i henhold til samfunnets behov og ønsker.
- Handlingsplan for universell utforming i Rogaland fylkeskommune 2008-11 (Denne revideres nå for perioden 2014-17). Planen har hatt fem satsingsområder. Disse er:
Kunnskap og kompetanse, Bygg og anlegg, Uteområder, friluftsliv og reiseliv, Informasjons- og kommunikasjonsteknologi og samferdsel.

Spesielt Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven er rettighetsorientert for enkeltpersoner.

Lovens intensjon er å gi personer med nedsatt funksjonsevne et vern mot diskriminering på linje med det som gjelder for kjønn, etnisitet og religion etter diskrimineringsloven. Av formålsparagrafen fremgår det at *"lovens formål er å fremme likestilling og likeverd, sikre like muligheter og rettigheter til samfunnsdeltakelse for alle uavhengig av funksjonsevne og hindre diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne."* Loven skal også bidra til nedbygging av samfunnsskapt funksjonshemmede barrierer og hindre at nye skapes.

Det er også verdt å merke seg at i de siste årene har tilnærmingen til nedsatt funksjonsevne i stor grad endret seg fra et velferds- og omsorgsperspektiv til et menneskerettsperspektiv. Dette gjenspeiler seg tydelig i den nye diskriminerings- og tilgjengelighetsloven.

Grensene for disse nye rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne er for tiden under utprøving via diskriminerings- og likestillingsombudet som forvalter loven. Lokalt har Eigersund kommune allerede hatt erfaring med dette i og med at Diskriminerings- og likestillingsombudet for få år siden behandlet en klagesak angående utformingen av Strandgaten. Eigersund kommune fikk til slutt medhold i denne saken i og med at ombudet fant at kommunen hadde gjort det beste ut av meget vanskelige rammevilkår i denne gaten. Men det er all grunn til å merke seg den perspektivendringen som er innfelt i Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven.

3.4 Pilotkommune innen universell utforming

Satsing på pilotkommuner innen universell utforming er en del av Regjeringens handlingsplan for universell utforming. Sommeren 2010 søkte Eigersund kommune Rogaland fylkeskommune om status som pilotkommune. Sammen med fem andre Rogalandskommuner fikk Eigersund kommune positivt svar på søknaden og kommunen har allerede vært representert på flere konferanser og samlinger siden høsten 2010.

Ledelsen i Eigersund kommune har vært opptatt av at det videre arbeidet med universell utforming i kommunen blir gjennomført på en systematisk og tverretattlig måte. I den forbindelsen vil statusen som pilotkommune være et viktig virkemiddel.

Pilotkommunestatusen har gitt Eigersund kommune flere positive. Blant annet gjelder det:

- Tilgang på erfaringskompetanse fra Rogaland fylkeskommune og de tidligere pilot-kommunene i Rogaland; Time og Klepp som nå har blitt ressurskommuner.
- Regelmessige samlinger der også statlige nøkkelpersoner fra de mest berørte departementene deltar.
- Ekstra stimuleringstilskudd på kroner 100.000 fra staten.
- Rask og god informasjon om det som skjer av aktuelle forhold innen tiltaksområdet.

3.5 Store utfordringer i årene som kommer

Både som en konsekvens av den overordnede nasjonale satsingen på universell utforming og som et resultat av statusen som pilotkommune, så vil universell utforming bli et betydelig satsingsområde for kommunen i mange år fremover. Tiltaksområdets bredde og kompleksitet vil blant annet kreve en bred involvering av de aller fleste enhetene innen organisasjonen. Innsatsen som kreves er såpass omfattende at universell utforming bør tenkes som en kommuneovergripende satsing. Blant mange store utfordringene formuleres noen her:

- Best mulig koordinering av arbeidet med universell utforming.
- En må tenke kommunen som helhet noe som tilsier en prosjektorganisering.

- Utvidet kartlegging av status på mange ulike områder i kommunen.
- Utarbeide en konkret og prioritert handlingsplan for universell utforming.
- Avklare økonomiske konsekvenser
- Verneverdige bygninger og boligområder. Blant annet gjelder det kirkebygg.

3.6 Nyere utviklingstrekk i Eigersund kommune

Eigersund kommune har deltatt på en serie kurs, samlinger og konferanser siden kommunen ble godkjent som pilotkommune i 2010. Målet med det har blant annet vært å få mest mulig oppdatert kunnskap innen tiltaksområdet og ikke minst så raskt som mulig bygge opp et best mulig nettverk. Blant annet med departementer, Rogaland fylkeskommune og andre pilot- og ressurskommuner i Rogaland. Følgende oversikt kan gis:

2010

- 31.08-01.09 *Fagdag og nettverkssamling i Kristiansand.*
- 14.09 *"Kick-off" samling i Stavanger for pilotkommuner i Rogaland.*
- 15.10: *Frokostseminar på Bryne arrangert av ressurskommunene Time/Klepp.*
- 09.11: *Møte i referansegruppen til pilotfylkeprosjektet i Sandnes.*
- 01.12: *Coast Alive workshop på Kvasseheim fyr om universell utforming av friluftsområder.*

2011

- 10.01: *Pilotkommunesamling for pilotkommunene i Rogaland i Sauda.*
- 09.-10.05: *Fagdag og nettverksamling for pilotkommuner i Sola.*
- 19.05: *Møte i referansegruppen til pilotfylkeprosjektet i Sandnes.*
- 22.-23: *Nasjonal UU-samling i regi av Miljøverndepartementet i Gjøvik.*

2012

- 01.03: *Frokostmøte universell utforming i Klepp kommune.*
- 30.08: *Pilotkommunesamling for Rogaland i regi av Eigersund kommune.*
- 17.10: *Eigersund kommune på befarings i Kristiansand kommune.*

2013

- 05.-06: *Nasjonal UU-samling i regi av Miljøverndepartementet i Drammen.*
- 07.03: *Pilotkommuneseminar i Tysvær kommune.*
- 18.04: *Regional UU-samling i Stavanger.*
- 07.05 *Frokostmøte i Kulturhuset mellom Eigersund kommune og den lokale byggenæringen.*
- 23.-25.10: *Nasjonal UU-samling (Avslutning for pilotkommuneprosjektet) på Hamar.*

Denne aktiviteten har gitt positive resultater og Eigersund kommune har nå etablert gode forbindelser til sentrale personer i Miljøverndepartementet, Barne, likestillings- og inkluderingsdepartementet, prosjektledelsen i Rogaland fylkeskommune samt pilot- og ressurskommunene i Rogaland.

- **Kompetanseoppbygging i universell utforming.** Eigersund kommune har mottatt kr. 100.000 fra BLD til blant annet kompetansebygging av den kommunale organisasjonen. Et bredt opplæringsprogram innen universell utforming for kommunalt ansatte gjennomført andre halvår 2011.

- **Kommuneplan.** I den nye kommuneplanen er det lagt mye arbeid i å inkludere universell utforming innenfor alle relevante områder. Flere høringer er gjennomført.. Kommuneplanen inneholder også egen omtale av pilotkommuneprosjektet.

- **Tverretattlig prosjektgruppe.** Universell utforming er et særlig utfordrende tiltaksområde for alle kommuner. Det er nødvendig at et prosjekt av dette omfanget må forankres i toppen av organisasjonen. Rådmannen vil sammen med ledergruppen inneha en styringsfunksjon i det videre arbeidet med universell utforming i Eigersund kommune. Tidlig i 2012 ble det etablert en bredt sammensatt arbeidsgruppe for universell utforming i Eigersund kommune. Viktige oppgaver har blant annet vært koordinering av arbeidet på tvers av avdelinger, å gjennomføre nødvendig opplæring i organisasjonen, sørge for nødvendig kartlegging i lokalmiljøet og utarbeide en rullerende handlingsplan.

- **Handlingsplan for universell utforming**

Høsten 2013 prioriteres arbeidet med å fullføre en handlingsplan for Eigersund kommune. Det er et overordnet mål at planen skal være så konkret og handlingsrettet som mulig. Og at den kan behandles politisk i budsjettmøtet i desember. Hovedfokuset ligger på å prioritere tiltak som det er realistisk å kunne gjennomføre i perioden 2014-17. Men i tillegg

- **Tilgjengelighetspris opprettet.** Eigersund kommune har opprettet en lokal tilgjengelighetspris for enkeltpersoner, organisasjoner og bedrifter som har gjort et fortjenestefullt arbeid innen tiltaksområdet. Egne kriterier er utarbeidet og det er Felles brukerutvalg som tildeler prisen. Det var positivt å registrere at sentrale personer fra Miljøverndepartementet ga meget positive tilbakemeldinger til kommunen for dette tiltaket i mai 2011. I 2013 vedtok Felles Brukerutvalg at Tilgjengelighetsprisen skal deles ut hvert andre år fra og med 2014. Dermed vil prisen øke til kr. 20.000 pr. tildeling.

4. HANDLINGSPLAN FOR UNIVERSELL UTFORMING - TILTAKSDELEN

Tiltaksdelen i handlingsplanen for universell utforming inneholder et bredt spekter av tiltak for perioden 2014-17. Store så vel som små. Tiltakslisten inneholder også enkelte tiltak som har mer preg av å være prosesspregede. Det kan for eksempel bety at det er nødvendig med systematisk kartlegging først før en kan starte opp med konkrete tiltak. Men det kan også bety at for noen tiltak så er det behov for å avklare kostnaden ved tiltaket og/eller ansvaret for gjennomføringen.

Tiltaksdelen byr også på noen utfordringer knyttet til årsbudsjett for 2014 og økonomiplanen for perioden 2014-17. Men spesielt for budsjettet 2014 i og med at handlingsplanen for universell utforming utarbeides samtidig med budsjettforslaget. En måte å samordne det på kan være å være tilbakeholden hva gjelder nye kostnadskrevenende tiltak for akkurat dette året.

I praksis vil det bety at de tiltakene som kommer med dette året vil være et resultat tidligere vedtak, godkjente planer og av den ordinære budsjettprosessen som nå er i gang. Tiltak som foreslås utover dette kan så være små i forhold til utgifter og de kan være prosesspregede tiltak.

I tiltaksdelen har plangruppen i hovedsak valgt å følge de satsingsområdene som Rogaland fylkeskommune har lagt til grunn i sin handlingsplan for universell utforming. Det vil si tiltakene er gruppert etter følgende områder:

- Kunnskap og kompetanse
- Bygg- og anlegg
- Uteområder og friluftsliv
- Informasjons- og kommunikasjonsteknologi
- Samferdsel

Handlingsplan for universell utforming - tiltaksdelen 2014 - 2017

Nr.	Navn på tiltak	Ansvarlig	Merknad	2014		2015		2016		2017	
				Drift	Inv.	Drift	Inv.	Drift	Inv.	Drift	Inv.
1.	Gatebruksplan, sentrum	Veg- og utemiljø	Setter fokus på fremtidens gatebelegg, universell utforming, bytrær, grøntlommer, utforming av plasser for sentrumsparkering, gatebelysning og annen sentrumsbelysning, skilting, adgang til butikker etc.						500		
2.	Ledelinje gjennom sentrum	Veg- og utemiljø	- Planlegge og etablere ledelinje i sentrum.				100		Må utredes		
3.	Gjennomgang av eksisterende gang og sykkelveger/fortau	Veg- og utemiljø	- Sperrelinje og pil ved overganger veg og gang og sykkelveg/fortau.							Må utredes	
4.	Turveg – til gapahuk	FAU Rundevoll	- Oppgradere tursti som gjør området tilgjengelig for rullestol og barnevogner								
5.	Universell utforming av inngangsparti samt ytterdører på Husabø	Bygg- og eiendom	- Viktig at dører kan åpnes og lukkes av funksjonshemmede. Ytterdørene på							Må utredes	

	ungdomsskole		skolen er ikke tilpasset funksjonshemmede.								
6.	Universell utforming Egersund kapell	Eigersund kirkelig fellesråd	- håndreker i to høyder - elektrisk døråpner med inne og ute bryter - Ledelinje ute	15 20 12							
7.	Universell utforming Helleland kirke	Eigersund kirkelig fellesråd	- rullestolrampe og toalett - ledelinje inne			50	500				
8.	Universell utforming Eigerøy arbeidskirke	Eigersund kirkelig fellesråd	- Ledelinje inne - Ny rampe samt flytting av toalett	20	3000						
9.	Universell utforming Bakkebø kirke	Eigersund kirkelig fellesråd	- elektrisk døråpner med inne og ute bryter - Ledelinje ute og inne ev. kontrastlinjer	20 10							
10.	Universell utforming Egersund kirke	Eigersund kirkelig fellesråd	- Ledelinje ute og inne ev. kontrastlinjer - elektrisk døråpner med inne og ute bryter - aluminiumsslisker for rullestol bør lages til brudeinngang - HC-toaletter - Inngangsparti - skilting	10 20 5		25	100	600	1000		
11.	Varmtvannsbass-enget på Slettebø blir	Bygg og eiendom	- takheiser, - egne					Må utredes			

	opprustet til å bli universelt utformet		handicapgarderober, - hev- og senkbare benker, - stabil varme i garderobene								
12.	Lundeåne-Inngangsparti	Bygg og eiendom	- Nye "skyvedører" som åpnes automatisk, og går inn til siden. (lik hovedinngangen på Lagård bo- og servicesenter). - Rette opp gulv/fliselegging.						Må utredes		
13.	Lundeåne-Inngang/utgang ved heis 4 etg:	Bygg og eiendom	- Inngang/utgang ved heis 4 etg utbedres.		30						
14.	Kjerjaneset bo- og servicesenter – gulv på verandaer	Bygg og eiendom	- Gulv/dekke på verandaer			Må utredes					
15.	Kjerjaneset bo- og servicesenter – større parkeringsplass samt HC parkering	Bygg og eiendom	- Parkeringsplassen på Kjerjaneset er for liten, og beboere med bil har ikke oppmerket egen parkeringsplass. Tiltak her er at beboere som har egen bil må få oppmerket parkeringsplass så nær egen leilighet som mulig. Videre trenger vi						Må utredes.		

			oppmerking av resten av parkeringsplassen slik at det blir plass til flest mulig biler.							
16.	"Trapper i sentrum – tilstandsrapport".	Veg og utemiljø	- Det er behov for å få utarbeidet en tilstandsrapport med handlingsplan for de kommunale tre- og betongtrappene rundt om i kommunen. Vi vet at flere av disse er i svært dårlig forfatning og at tiden for utbedring for lengst er løpt ut. Betongen sprekker og flere av rekkverkene bør skiftes. Enkelte trapper er i en tilstand som kan medføre sikkerhetsrisiko.		200					
17.	Rådhuset- tiltak for bedre tilgjengelighet	Bygg og eiendom	- terskler, dører, ytterdør m.m. - gjøres i forbindelse med brannteknisk utbedring på rådhuset		700					
18.	Rådhuset - Nytt varmestyringsanlegg Rådhuset og	Bygg- og eiendom	- Vil bl.a. bedre luftkvalitet for astmatikere.		1850		9000			

	eksosavslag									
19.	Rådhuset – ny heis	Bygg og eiendom	- Vil bedre tilgjengeligheten		700					
20.	Eigerøy skole – oppgradering som også vil bedre tilgjengeligheten	Bygg- og eiendom	- Del av hovedrenovering som omfatter skifting av dører, ytterdører m.m. som vil bidra til å ivareta universell utforming bedre.		6000		44000			
21.	Husabø ungdomsskole - inneklima	Bygg og eiendom	- Vil bl.a. bedre luftkvalitet for astmatikere.		400		2000			
22.	Husabø barneskole – oppgradering av skolekjøkken	Bygg og eiendom	- Vil bedre tilgjengeligheten					2000		
23.	Lagård ungdomsskole - renovering	Bygg- og eiendom	- Skifte dører m.m.		700					
24.	Hellvik skole - skolekjøkken	Bygg- og eiendom	- Vil bedre tilgjengeligheten							
25.	Rundevoll barnehage – utvide garderobe	Bygg- og eiendom	- Vil bedre tilgjengeligheten		475					
26.	Egersundshallen - universell utforming WC	Bygg- og eiendom	- Nye dører til handicap garderober.				200			
27.	Egersundshallen - UU heis til tribuner	Bygg- og eiendom	- Vil bedre tilgjengeligheten		1500					
28.	Slettebø Idrettsbygg – diverse tiltak for å forebdre tilgjengelighet	Bygg- og eiendom	- Skifting av dører - Garderobe oppgradering						Må utredes.	
29.	Slettebøvatnet – etablere turveg og	Vei og utemiljø	- Vil bedre tilgjengeligheten						Må utredes.	

	fiskeplass tilpasset rullestolbrukere.		både når det gjelder generelt friluftsliv og fiske. - Sees i sammenheng med etablering av nytt vannverk.								
30.	Informasjonsmateriel	Sekretariatet	- Rettes mot personer med funksjonsnedsettelse om hvor de kan benytte tilrettelagte områder og lignende.	Må utredes							
31.	Kommunens nettside – tilrettelegging for universell utforming	Sekretariatet	-	Må utredes							
32.	Utarbeiding av forvaltningsplaner for ulike friluftsområder i kommunen med sikte på oppgradering universelt der forholdene måtte ligge til rette.	Utemiljø	- Rogaland fylkeskommune og Dalane friluftsråd fullførte en omfattende kartleggingsprosess angående friluftsområder i Dalane. Og hva som kunne gjøres for å tilrettelegge disse universelt.	Må utredes.							
33.	Langevann Vest	Utemiljø	- Turveg – mye vil være universelt utformet.	Må utredes.							
34.	Toalett – turveg Eigerøy fyr	Utemiljø	- Universelt utformet toalett skal oppføres ved starten av turvegen ut til Eigerøy fyr				100				
35.	Bedre tilgjengelighet i gågaten.	Fagavdelinger i	- Vurdere ulike måter å bedre	Må utredes.							

		kommunen/Sentrumforeningen.	tilgjengeligheten til uterom og butikker i gågaten. Må gjøres sammen med Sentrumsforeningen.								
--	--	-----------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--